

โครงเรื่องเล่านิทาน

เรื่องเล่านิทานเป็นเรื่องเล่าที่ประกอบขึ้นด้วยจินตนาการของผู้แต่ง มักจะแฝงไว้ด้วยข้อคิดคติเตือนใจต่างๆ เนื่องจากกลุ่มผู้ฟังนิทานส่วนใหญ่คือกลุ่มเด็กเล็ก เป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักแยกแยะว่าสิ่งใดถูกหรือผิด ในงานวิจัยนี้ผู้เล่าส่วนใหญ่จะถ่ายทอดเรื่องราวตามต้นฉบับนิทานเดิม จะมีเพียง 2 เรื่องที่เล่าเรื่องแตกต่างออกไปจากเดิม ก็คือเรื่อง หมาป่าน้อยหมวกแดง และลูกหมู 3 ตัวที่ผู้เล่าใช้โครงเรื่องเดิมในการดำเนินเรื่องแต่เปลี่ยนในส่วนของเนื้อหา และพฤติกรรมของตัวละคร พฤติกรรมของตัวละครหมายถึง การกระทำของตัวละครในเรื่องที่นำไปสู่เหตุการณ์ต่างๆ เช่น พระเอกออกตามหาของวิเศษ ก็ถือเป็นพฤติกรรมแบบหนึ่ง สำหรับการวิเคราะห์โครงเรื่องนิทานครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการวางโครงเรื่องของผู้เล่าเป็นหลักไม่ใช่มุ่งที่จะศึกษาเปรียบเทียบกับ การวางโครงเรื่องของเรื่องเล่านิทานตามต้นฉบับเดิม

7.1 การเกริ่นนำ

การเกริ่นนำในนิทาน ผู้เล่าบอกกับผู้ฟังว่าตนจะมาเล่าเรื่องใด อาจจะบอกผู้ฟังว่าจะได้ข้อคิดสิ่งใดจากเรื่องที่จะได้รับฟังและบอกถึงแหล่งที่มาของเรื่อง ส่วนใหญ่เรื่องเล่านิทานอาจจะไม่ปรากฏส่วนที่เป็นการเกริ่นนำ แต่จะเข้าสู่โลกของนิทานทันทีด้วยคำพูดที่ว่า *กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว* และต่อด้วยการนำเสนอ จาก เหตุการณ์ หรือ ตัวละคร ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเรื่องเล่านิทาน

ตัวอย่างที่ 94

1. วันนี้ดิฉันจะมาเล่านิทานเรื่องความอวดดีของเจ้ากบปากกว้าง
2. ที่ดิฉันอยากจะนำเสนอเรื่องนี้
3. เพราะดิฉันได้ฟังจากคุณแม่ตั้งแต่ดิฉันเด็ก
4. ดิฉันรู้สึกชอบเรื่องนี้มาก
5. เพราะว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสนุกดี
6. จึงอยากที่จะมานำเสนอให้ฟังนะคะ
7. เรื่องราวก็มีอยู่ว่า

การเกริ่นนำ

ทัศนะ

ผู้เล่าบอกถึงเรื่องที่ตนจะมาเล่า พร้อมด้วยแสดงทัศนคติถึงเหตุผลและที่มาในการเลือกที่จะเล่านิทานเรื่องนี้ เป็นการเกริ่นนำโดยตัวผู้เล่า การเกริ่นนำจบลงในบรรทัดที่ 7 เมื่อผู้เล่ากล่าวว่า *เรื่องราวมีอยู่ว่า*

ตัวอย่างที่ 95

1. สวัสดิ์คะวันนี้ดิฉันจะมาเล่านิทานเรื่องต้นแอปเปิ้ลกับเด็กน้อย	}	การเกริ่นนำ
2. เรื่องราวก็มีอยู่ว่า		
3. นานมาแล้ว มีต้นแอปเปิ้ลใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง	}	การดำเนินเรื่อง
4. และก็มีเด็กผู้ชายตัวเล็กๆคนหนึ่ง		

ตัวละคร

การเกริ่นนำมักจะปรากฏในลักษณะของตัวอย่างที่ 95 คือบอกผู้ฟังเพียงว่าตนจะมาเล่าเรื่องอะไรในบรรทัดที่ 1 และก็จะเข้าสู่ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องต่อไปในบรรทัดที่ 3 และ 4

ตัวอย่างที่ 96

1. ผมชื่อ สมพล รุ่งขจร	}	การเกริ่นนำ
2. ผมจะมาเล่านิทานเรื่องการผจญภัยของคุณลุงโรบิน		
3. คุณลุงโรบินเป็นคนดีมากคนหนึ่ง	}	ตัวละคร
4. และแกก็รักปีเตอร์หลานชายตัวน้อยๆของแกมาก		
5. ปีเตอร์ได้รับการเลี้ยงดูจากแกมาตลอด	}	การดำเนินเรื่อง

ผู้เล่าจะเกริ่นนำด้วยการแนะนำตนเองต่อผู้ฟังในบรรทัดที่ 1 และบอกผู้ฟังถึงสิ่งที่ตนกำลังจะเล่าต่อไปในบรรทัดที่ 2 และก็จะเข้าสู่ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องในบรรทัดที่ 3, 4 และ 5

ตัวอย่างที่ 97

1. เรื่องที่จะได้ฟังต่อไปนี้คะ	}	การเกริ่นนำ/ทัศนคติ
2. เป็นเรื่องเกี่ยวกับนิทานซึ่งถือว่าเป็นนิทานสัญญา		
3. ที่มีเนื้อหาสาระไม่เพียงแต่เฉพาะกับเด็กๆเท่านั้นคะ		
4. แต่ยังเหมาะกับทุกเพศทุกวัยอีกด้วย		
5. เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลาเชิญรับฟังได้เลยคะ		

6. เรื่องหมูปิน	}	ตัวละคร การดำเนินเรื่อง
7. ชั้นเป็นหมูชื่อ กงดิน		

ผู้เล่าแสดงทัศนคติต่อเรื่องที่ตนกำลังจะเล่าว่ามีความน่าสนใจอย่างไร เป็นการเชิญชวนให้ผู้ฟังสนใจในเรื่องที่ตนกำลังจะเล่า ผู้เล่าจบการเกริ่นนำโดยแนะนำตัวละครหลักในบรรทัดที่ 7

ตัวอย่างข้างต้นก็เป็นลักษณะการเกริ่นนำของผู้เล่า ส่วนใหญ่จะเป็นการบอกผู้ฟังว่าจะมาเล่าเรื่องอะไร อาจจะมีการแนะนำตัวในผู้เล่าบางคน รวมถึงการแสดงทัศนคติต่อเรื่องที่ตนกำลังจะเล่า อาจเป็นการให้เหตุผลในการนำนิทานเรื่องดังกล่าวมาเล่า หรือแสดงทัศนคติเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 98

1. กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว	}	บริบทสถานที่
2. ณ อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่		
3. มีแต่ความสงบสุข		
4. มีภูเขา ต้นไม้ ดอกไม้ ลำธาร		
5. มีครอบครัวหนึ่งอาศัยกันอย่างอบอุ่น		
6. มีพ่อ แม่ และลูกสาว	}	บริบทตัวละคร
7. ซึ่งลูกสาวมีรูปโฉมอันงดงามที่จิตใจที่ดีงาม		
8. เธอชื่อว่าซินเดอเรล่า		
9. ทั้ง 3 คนอาศัยกันอย่างสงบสุข	}	การดำเนินเรื่อง
10. แต่พ่อของเธอจะต้องไปทำงานที่ต่างเมืองอยู่บ่อยๆ		
11. ทำให้ซินเดอเรล่าอยู่บ้านกับแม่เพียง 2 คน		
12. อยู่มาวันหนึ่งชีวิตของซินเดอเรล่าก็ต้องเปลี่ยนไป	}	เหตุการณ์ ปมปัญหา
13. เพราะแม่ของเธอได้ล้มป่วยลงด้วยโรคที่ร้ายแรงและตายไป		

ผู้เล่าเริ่มเข้าสู่เนื้อเรื่องด้วยการแนะนำตัวละครหลักในนิทาน ให้ภาพรวมของฉากและเหตุการณ์ และปมปัญหาในบรรทัดที่ 12 โดยไม่ปรากฏการเกริ่นนำ

ตัวอย่างที่ 99

1. ในป่าใหญ่แห่งหนึ่งมีชายตัดไม้ยากจน อาศัยอยู่กับภรรยาและบุตรสาว 3 คน	}	บริบทสถานที่
2. แต่ว่าลูกสาวทั้งสามคนมีนิสัยต่างกันคือ		
3. ลูกสาวคนโตทั้งสองคนไม่ชอบอยู่ห่างผู้คน	}	ตัวละคร
4. แต่ว่าน้องคนสุดท้องกลับรักธรรมชาติ		
5. และมีเพื่อนเล่นเป็นสัตว์ป่านานาชนิดมากมาย		
6. ทุกๆวันพ่อจะตัดไม้อยู่ใกล้ๆบ้าน เพื่อที่จะกลับมากินข้าวกลางวันที่บ้าน	}	การดำเนินเรื่อง
7. พอนานไปต้นไม้แถวบ้านก็เริ่มถูกตัดหมดเกลี้ยง		
8. พ่อก็เลยต้องออกไปตัดไม้ใกล้ๆบ้านทุกวันๆ	}	ปมปัญหา
9. วันหนึ่งคนตัดไม้พูดกับภรรยาว่า		
10. นี่แม่ฉันต้องออกไปตัดไม้ไกลออกไปอีกแล้ว		

ผู้เล่าเริ่มเล่าเข้าสู่เนื้อเรื่องโดยนำเสนอมุมจาก ตัวละครในเรื่อง และก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับตัวละครคือปมปัญหาในบรรทัดที่ 8 และ 10 โดยไม่ปรากฏการเกริ่นนำ

ตัวอย่างที่ 100

1. สวัสดิ์น้องๆทุกคนเลยนะคะ	}	ตัวละคร/สถานที่ การเกริ่นนำ
2. วันนี้พี่จะมาเล่าเรื่อง พระราชากับคนเก็บพินให้น้องๆฟังนะคะ		
3. เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดในพระราชวังแห่งหนึ่งคะ		
4. เริ่มเลยนะคะ		
5. กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว	}	ตัวละคร/สถานที่ การดำเนินเรื่อง
6. ณ. พระราชวังแห่งหนึ่ง		
7. มีพระราชาองค์หนึ่ง		
8. ซึ่งมีเรื่องก่อกวนกับพระธิดาสาวที่นำรักของพระองค์		
9. พระธิดาสาวมีนกพิราบสีทองเป็นเพื่อน		
10. ซึ่งนกพิราบตัวนี้เป็นนกที่วิเศษมากเพราะพูดได้		
11. พระธิดาโปรดปรานนกพิราบตัวนี้มาก		
12. ไม่ยอมให้ใครเขาไปไหนเลย		

13. จะต้องอยู่ด้วยกันเสมอไม่เคยจากกันเลย
14. แม้ในเวลาหลับพระธิดาก็จะให้นางกำนัล
เอนกพิราบสีทองตัวนี้ใส่ไว้ในกรงทองอย่างดีให้อยู่ใกล้ๆไว้
15. เวลาตื่นขึ้นมาพระธิดาจะได้มองเห็นง่าย ๆ
16. พอเช้าวันรุ่งขึ้นแต่ไม่เห็นนกพิราบสีทองอยู่ในกรงทองอีกแล้ว (ปมปัญหา)

ผู้เล่าเริ่มเรื่องโดยมีการประเมินถึงกลุ่มผู้ฟังที่จะมารับฟังเรื่องเล่าของตน ซึ่งนิทานส่วนใหญ่กลุ่มผู้ฟังมีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กมากที่สุด ผู้เล่าจึงกล่าวทักทายผู้ฟังโดยใช้คำเรียกว่า น้องๆ หลังจากที่ผู้เล่าจบการเกริ่นนำในบรรทัดที่ 4 และจึงเริ่มเข้าสู่เนื้อเรื่องโดยการแนะนำตัวละครในนิทาน ซึ่งจะเป็นการแนะนำตัวละครหลัก ให้ภาพรวมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ฟัง ดำเนินเรื่องจนไปถึงปมปัญหาในบรรทัดที่ 16

ทั้งหมดที่นำเสนอข้างต้นคือลักษณะของการเกริ่นนำที่สามารถพบได้ในเรื่องเล่านิทาน การเริ่มเรื่องนิทานส่วนใหญ่จะเริ่มโดยการใช้รูปภาพที่บ่งบอกถึงเรื่องเล่านิทานที่เป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางก็คือ *กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว* หรือ *ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว* และต่อด้วยการนำเสนอเหตุการณ์ หรือการเปลี่ยนฉาก วิธีการที่นำมาใช้ในส่วนการเกริ่นนำของผู้เล่าก็จะประกอบไปด้วย การแนะนำตัว การเชิญชวน บอกผู้ฟังโดยตรง การสมมุติผู้ฟัง ถามที่ไม่ต้องการคำตอบ และการละม่อมกล่าวถึงการเกริ่นนำ

7.2 การนำเสนอบริบทตัวละคร เวลา และสถานที่

การนำเสนอบริบทตัวละคร สถานที่ และเหตุการณ์ ของเรื่องเล่านิทานมีลักษณะคล้ายกับเรื่องเล่าภาพยนตร์คือ บริบททั้ง 3 ส่วนล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยตัวผู้แต่งนิทาน การเปลี่ยนแปลงตัวละครหรือเหตุการณ์จึงไม่สมควรที่จะเกิดขึ้นในเรื่องเล่า เพราะจะทำให้เรื่องเล่าเปลี่ยนไปจากเดิม ดังนั้นส่วนใหญ่การวางองค์ประกอบบริบททั้ง 3 ส่วนจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับตัวต้นฉบับเดิม แต่จะมีนิทาน 2 เรื่องที่แตกต่างไปจากต้นฉบับเดิม เป็นนิทานที่ผู้เล่าแต่งขึ้นเอง โดยใช้โครงเรื่องนิทานเดิม แต่เปลี่ยนรายละเอียดบางส่วนของเรื่อง โดยลักษณะการวางองค์ประกอบบริบทต่างๆสามารถอธิบายได้ดังนี้

7.2.1 บริบทตัวละคร

ตัวละครถือเป็นหัวใจหลักของเรื่องเล่านิทาน โดยเฉพาะตัวละครหลักของเรื่องเช่น พระเอก นางเอก และตัวร้าย ซึ่งพบในนิทานทุกเรื่อง ตัวละครเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการดำเนินเนื้อเรื่อง และจะเป็นผู้ที่ทำให้เรื่องราวพัฒนาไปภายใต้เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 101

1. เจ้าขนลายเป็นนกที่บินเร็วที่สุด	}	บริบทตัวละคร
2. มีการแข่งขันเมื่อไรเจ้าขนลายเป็นต้องชนะทุกครั้งไป		การดำเนินเรื่อง
3. วันหนึ่งเกิดพายุพัดกรรโชก "ฮือ"	}	บริบทเวลา/สถานที่
4. ทำให้มีนกนางแอ่นหนุ่มตัวหนึ่งพลัดฝูงเข้ามาอยู่ในป่าท้ายหมู่บ้าน		การดำเนินเรื่อง
5. นกหนุ่มตัวนี้มีชื่อว่า เหินลม	}	บริบทตัวละคร
6. ในการแข่งขันครั้งต่อมา เหินลมขอทดลองทดสอบฝีมือบ้าง		การดำเนินเรื่อง
7. และมันก็ชนะขนลายไปได้อย่างหวุดหวิด	}	การดำเนินเรื่อง
8. ขนลายอับอายมาก		ปมปัญหา

ตัวอย่างที่ 101 แสดงให้เห็นว่าการนำเสนอตัวละครจะปรากฏขึ้นตามลำดับการพัฒนาของเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับนิทานเรื่องนั้นมีตัวละครใดบ้างปรากฏขึ้นเมื่อไร การวางตัวละครก็จะเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์แต่ละเรื่อง ตามต้นฉบับเดิม

ตัวอย่างที่ 102

1. ลูกหมูก็ล้มแต่ก็ตอบโอเค	}	บริบทตัวละคร			
2. จากนั้นลูกหมูก็อาศัยอยู่กับสโนว์ไวท์และคนแคระทั้งเจ็ด			}		
3. จึงกลายเป็นสโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด				}	
และหมูน้อยอีกสองตัวไปโดยปริยาย					}
4. แต่อยู่ไปสักพักลูกหมูก็โดนสโนว์ไวท์					
กับคนแคระทั้งเจ็ดไล่ออกจากบ้าน	}				
5. เพราะถูกจับได้ว่าแอบกินขนมปังอีก		}			
				การดำเนินเรื่อง	

การวางบริบทตัวละครในตัวอย่างที่ 102 เป็นการวางตัวละครที่ถูกกำหนดโดยตัวผู้เล่าเอง ไม่สามารถระบุแน่นอนได้ว่าตัวละครจะปรากฏอยู่ส่วนไหนของเรื่อง ผู้เล่าเลือกที่จะกำหนด

องค์ประกอบต่างๆในเรื่องด้วยตัวเอง ตัวอย่างผู้เล่ามีการวางตัวละครระหว่างนิทานเรื่องเจ้าหญิง สโนไวท์และลูกหมู 3 ตัวไว้ในนิทานเรื่องเดียวกัน การวางโครงเรื่องลักษณะนี้จะพบก็ต่อเมื่อผู้เล่าแต่งเรื่องใหม่ด้วยตนเอง จากตัวอย่างทั้งหมดจะพบเพียง 2 เรื่องเท่านั้น

จากตัวอย่างข้างต้นคือลักษณะการวางบริบทตัวละครที่สามารถพบได้ในเรื่องเล่านิทาน ส่วนใหญ่จะปรากฏตามต้นฉบับนิทานเดิมดังตัวอย่างที่ 101 แต่ถ้าผู้เล่ามีการแต่งเรื่องหรือเสริมสิ่งต่างๆขึ้นเองก็จะปรากฏเช่นดังตัวอย่างที่ 102 ที่ผู้เล่ามีอิสระในการกำหนดทิศทางเรื่องเล่าของตนเอง คล้ายกับการเล่าเรื่องประสบการณ์ตรง

7.2.2 บริบทเวลาและสถานที่

บริบทสถานที่ที่จะมีลักษณะเหมือนกับบริบทตัวละคร ที่ถูกกำหนดโดยต้นฉบับของนิทาน ยกเว้น 2 เรื่องที่ถูกแต่งโดยผู้เล่าที่ผู้เล่าเป็นผู้กำหนดเอง นิทานส่วนใหญ่จะไม่มีกรกล่าวถึงบริบทสถานที่ โดยนิทานบางเรื่องอาจจะไม่ปรากฏบริบทสถานที่เลยก็เป็นได้ บริบทสถานที่จะถูกกล่าวถึงก็ต่อเมื่อ สถานที่นั้นเป็นสถานที่หลักในการดำเนินเรื่อง อาจมีเหตุการณ์ที่ส่งผลให้ตัวละครมีการพัฒนาความสัมพันธ์ ทำให้เรื่องราวพัฒนาไปสู่องค์ประกอบส่วนอื่นของโครงเรื่องเช่น ปมปัญหาและการคลี่คลายเรื่อง โดยมีดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาในเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 103

1. ชินเดอเรล่าจึงรีบออกมาอย่างรีบร้อน 2. แต่นางฟ้าก็บอกว่า 3. "อ้อ! ชินเดอเรล่า แต่หนูอย่าลืมนะจ๊ะ ว่าหนูจะต้องกลับมาถึงบ้านก่อนเที่ยงคืน เพราะเวทมนต์ของชั้นจะมีผลแค่ก่อนเที่ยงคืนเท่านั้น" 4. ชินเดอเรล่ารับคำ 5. แล้วก็เดินทางไปยังปราสาทของเจ้าชาย	}	บริบทตัวละคร/เวลา การดำเนินเรื่อง
	}	บริบทเวลา/สถานที่

สถานที่ที่ถูกกล่าวถึงในตัวอย่างที่ 103 ก็คือ ปราสาท โดยมีเหตุการณ์ที่ตัวเอกได้พบกับนางเอกและเกิดเหตุการณ์ที่พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละครภายในสถานที่ดังกล่าวก็คือ ปราสาท ทำให้การดำเนินเนื้อเรื่องเริ่มพัฒนาเข้าสู่ส่วนอื่นต่อไป

ตัวอย่างที่ 104

1. ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว	}	บริบทตัวละคร/สถานที่
2. มีนายพรานคนหนึ่งอาศัยอยู่บริเวณชายป่า		
3. บ้านของนายพรานเป็นบ้านหลังเล็กๆ		
4. ซึ่งนายพรานอาศัยอยู่กับภรรยาและลูกสาว 2 คน		
5. ทุกวันนายพรานจะเข้าป่าเพื่อล่าสัตว์	}	บริบทตัวละคร/เวลา การดำเนินเรื่อง
6. และเค้าจะจับสัตว์ที่พบทุกตัว		
7. ไม่ว่าสัตว์ตัวนั้นจะเล็กหรือใหญ่		

ตัวอย่างที่ 104 ผู้เล่ากล่าวถึงสถานที่ตามเนื้อเรื่องก็คือ บริเวณชายป่า และบ้านของเขา โดยสถานที่ดังกล่าวถูกนำมากล่าวถึง เนื่องจากเป็นฉากหลังของเหตุการณ์ในเรื่องทั้งหมด

สำหรับเรื่องเล่านิทานบริบทสถานที่จะถูกนำเสนอเพียง 2 รูปแบบตามข้างต้นเหมือนใน ส่วนของภาพยนตร์คือ

1. สถานที่ที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวละคร หรือการดำเนินเรื่อง
2. สถานที่นั้นเป็นสถานที่หลักในการดำเนินเนื้อเรื่องโดยรวมทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 105

1. เด็กน้อยกลับตอบว่า	}	บริบทตัวละคร การดำเนินเรื่อง
2. "เขาไม่ใช่เด็กเล็กๆอีกแล้ว เขาไม่อยากเล่นรอบๆต้นไม้ ตอนนี้เขาอยากได้ของเล่น เขาอยากได้เงินไปซื้อของเล่น"		
3. ต้นไม้ตอบว่า		
4. "ตัวเขาเองไม่มีเงินจะให้ จึงบอกให้เก็บลูกแอปเปิ้ลของเขา ไปขายแทนเพื่อเอาเงินไปซื้อของเล่น"		
5. เมื่อเด็กน้อยได้ยินดังนั้น		
6. เขาก็ตื่นเต้นดีใจมาก		
7. เขาเก็บลูกแอปเปิ้ลจนหมดแล้วจากไปอย่างมีความสุข		
8. หลังจากที่เด็กน้อยเก็บแอปเปิ้ลไปหมดแล้ว		
9. เขาก็ไม่กลับมาหาต้นไม้อีกเลย ทำให้ต้นไม้ดูเศร้ามาก		

เรื่องดังกล่าวจะไม่มีการกล่าวถึงสถานที่ปรากฏ เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นแอปเปิ้ลและเด็กน้อยที่ค่อยๆโตขึ้น ซึ่งต้นแอปเปิ้ลถูกนำมาเปรียบเหมือนดังพ่อแม่ เนื้อเรื่องจะเน้นไปที่ความสัมพันธ์ของตัวละคร และพัฒนาเรื่องตามลำดับเวลา ดังนั้นสถานที่จะถูกนำกล่าวถึงเมื่อทำหน้าที่เป็นฉากของเหตุการณ์สำคัญหรือจำเป็นต่อเนื้อเรื่องเท่านั้น

7.3 เหตุการณ์และการดำเนินเนื้อเรื่อง

การดำเนินเรื่องในเรื่องเล่านิทานจะใช้การเรียงต่อกันของเหตุการณ์เช่นเดียวกับเรื่องเล่าภาพยนตร์ ซึ่งเหตุการณ์ถือเป็นสิ่งสำคัญของเรื่องเล่านิทาน เนื่องจากแต่ละเหตุการณ์จะทำหน้าที่ในการพัฒนาเรื่องเล่า พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร ทำให้เนื้อเรื่องพัฒนาไปสู่ ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลายเรื่องตามลำดับ หรือก็คือทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง เหตุการณ์จะถูกนำมาเรียงเข้าด้วยกันตามลำดับเวลาอย่างเป็นเหตุและผล ผู้เล่าไม่สามารถที่จะเล่าโดยขาดเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งในเรื่องไปเช่น เรื่องสโนไวท์ ก็จำเป็นต้องมีเหตุการณ์ที่สโนไวท์ถูกราชินีส่งแอปเปิ้ลอาบยาพิษให้กิน หรือเรื่อง ซินเดอเรลล่า ก็จำเป็นต้องมีเหตุการณ์ที่ซินเดอเรลล่าทำรองเท้าแก้วหล่นไว้ในพระราชวัง ถ้าผู้เล่าเล่าโดยขาดเหตุการณ์เหล่านี้ไป เรื่องราวก็จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ เนื่องจากเหตุการณ์เหล่านี้เป็นใจความหลักของเรื่อง ดังนั้นผู้เล่าก็จำเป็นต้องเล่าโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องตามต้นฉบับของนิทานนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 106

1. ด้วยเหตุนี้พระราชินีไม่ประสงค์จึงได้ดัดอับผู้มาเยือน
ด้วยความดีอกดีใจเป็นอย่างดี
2. และสั่งให้มึงงานเลี้ยงงานฉลองเป็นเกียรติต่อเซเรนัสนั่นเอง
3. พระราชินีไม่ประสงค์สั่งอาหารที่มีรสเลิศ
4. และอาหารที่ดีที่สุด
5. และเหล้าองุ่นที่ดีที่สุดของประเทศอย่างเต็มเพียบ
6. ซึ่งเทพเจ้าเดโอลินัสนั้นกำลังขับรถทองคำ
ลากด้วยเสื่อออกตามหาเซเรนัส
7. แต่ตอนนั้นเองเทพเจ้าดีโอลินัสดีใจมากที่ได้พบกับเซเรนัส
8. ซึ่งประดับประดาไปด้วยดอกไม้ใบไม้
ติดตามขบวนแห่เอริกเกริก

บริบทตัวละคร
การดำเนินเรื่อง

9. เทพเจ้าแห่งเหล่าอสูรจึงได้กับพระราชามาด้สว่า 10. เพื่อเป็นการตอบแทนการกระทำของเจ้า 11. ข้าจะให้พรใดพรหนึ่ง 12. ซึ่งพรนั้นตามที่เจ้าขอนั้นจะเป็นจริง	}	ตัวละคร/การดำเนินเรื่อง

ตัวอย่างที่ 106 แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์การงานเลี้ยงส่งผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร ทำให้เรื่องราวสามารถพัฒนาไปสู่เหตุการณ์ในส่วนต่อไป ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พระราชามาด้สได้พรจากเทพเจ้า เป็นที่มาของเหตุการณ์ในลำดับถัดมาก็คือพรที่ราชาไมด้สได้รับ กลับสร้างปัญหาให้กับตัวเขาเอง

ตัวอย่างที่ 107

1. พระราชินีรับสั่งว่า 2. ท่านหมอบช่วยดูทีชีว่าแหวนเพชรของฉันหล่นหายไปทางไหน 3. ฉันให้เวลาถึงวันพรุ่งนี้ถ้าหากหาไม่เจอ 4. หัวของท่านหลุดออกจากบ่าแน่ๆ 5. นายช่างถูกกักตัวในห้องพิเศษห้องหนึ่ง 6. คีนั่นนางสนมซึ่งขโมยแหวนเพชร ของพระราชินีไปรู้สึกหวาดกลัวมาก 7. หล่อดคิดในใจว่า หมอบคุณนี่เก่งมาก 8. ถ้าเขานั่งทางในเห็นเราขโมยแหวนเพชรของพระราชินี 9. พรุ่งนี้เราคงต้องตายแน่ๆ 10. เราไปสารภาพกับท่านหมอบ ขอร้องให้เขาช่วยดีกว่า	}	บริบทตัวละคร/เวลา การดำเนินเรื่อง เหตุการณ์ที่ 1
10. เราไปสารภาพกับท่านหมอบ ขอร้องให้เขาช่วยดีกว่า	}	บริบทตัวละคร/เวลา สถานที่/การดำเนินเรื่อง
10. เราไปสารภาพกับท่านหมอบ ขอร้องให้เขาช่วยดีกว่า	}	เหตุการณ์ที่ 2

เหตุการณ์ในตัวอย่างที่ 107 ในเรื่องก็คือ ตัวเอกเป็นหมอบที่ถูกบังคับให้ให้แหวนให้พบ โดยมีเหตุการณ์ต่อมาคือ นางสนมของราชินีมายอมรับว่าตนเองเป็นคนเอาแหวนไป จึงทำให้หมอบรอดชีวิต เหตุการณ์ที่ 2 ไม่สามารถเกิดก่อนเหตุการณ์ที่ 1 ได้เนื่องจากจะส่งผลให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ เรื่องว่าเกิดอะไรขึ้น ดังนั้นเหตุการณ์ก็จะถูกถ่ายทอดและพัฒนาอย่างเป็นเหตุเป็นผลตลอดทั้งเรื่อง โดยเหตุการณ์จะเป็นตัวกำหนดทิศทางของเรื่อง และทำหน้าที่ในการดำเนินเรื่องไปสู่องค์ประกอบ โครงเรื่องในส่วนอื่นๆตามลำดับ

การดำเนินเรื่องของเรื่องเล่านิทานก็จะมีลักษณะตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปแล้วข้างต้น คือการดำเนินเรื่องก็จะใช้ความสัมพันธ์ของตัวละครในแต่ละเหตุการณ์ ซึ่งแต่ละเหตุการณ์ก็จะเรียงเข้าด้วยกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล หรือก็คือเรื่องเล่านิทานจะดำเนินตามต้นฉบับนิทานเดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวละครและเหตุการณ์ ยกเว้นนิทานนั้นเป็นเรื่องที่ผู้เล่าแต่งขึ้นเอง โดยหยิบยืมโครงเรื่องเดิมมาแต่เปลี่ยนในส่วนของตัวละครและเหตุการณ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ เนื่องจากนิทานปกติก็มาจากจินตนาการของผู้แต่ง ดังนั้นถ้าผู้เล่าอยากที่จะแต่งนิทานชิ้นใหม่ ก็น่าจะสมารถกระทำได้ ถ้าเรื่องที่แต่งขึ้นมีองค์ประกอบตัวละคร และการเรียงลำดับของเรื่องสมบูรณ์ ในที่นี้หมายถึง เรื่องราวมีความเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกันตลอดทั้งเรื่อง ผู้วิจัยจะถือว่าเป็นความสามารถของผู้เล่าในการสร้างเรื่องหรือผูกเรื่องเข้าด้วยกัน เพราะเป้าหมายของนิทานคือสร้างความบันเทิง ไม่ใช่เป็นการบอกเล่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ว่านิทานที่ผู้เล่าดัดแปลง เปลี่ยนแปลง หรือแต่งขึ้นจึงเป็นที่ยอมรับของผู้วิจัย

สำหรับเรื่องเล่าภาพยนตร์ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นในส่วนของ การดำเนินเรื่องแล้วว่า ผู้เล่ามีแนวโน้มที่จะเล่าเรื่องให้สั้นกระชับลงเรื่อยๆ จนท้ายสุดจะเหลือเพียงส่วนที่เป็นใจความหลักหรือเหตุการณ์หลักของเรื่องเท่านั้น แต่สำหรับเรื่องเล่านิทานผู้วิจัยก็จะนำเสนอการดำเนินเรื่องในรูปแบบหนึ่งที่เป็นลักษณะที่ปรากฏเฉพาะในเรื่องนิทานเท่านั้น คือลักษณะการเดินเรื่องแบบโครงสร้างคล้ายที่นำเสนอโดย สมทรง บุรุษพัฒน์ (2537) โครงสร้างคล้ายจะประกอบขึ้นด้วยเหตุการณ์ที่มีความเหมือนกัน ถูกเรียกว่าเป็นข้อมูลเก่า โดยโครงสร้างในแต่ละรอบจะมีการเพิ่มรายละเอียดที่แตกต่างกันไปในแต่ละรอบ แต่ใช้ฉากและการดำเนินเรื่องที่เหมือนเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 108

1. หลังจากนั้นที่พระราชินีได้กินหัวใจหมูไปแล้ว	} เหตุการณ์ที่ 1
2. ก็เชื่อว่าสโนว์ไวท์ตาย	
3. ก็กลับมาพูดกับกระจกอีกครั้งว่า (เริ่มโครงสร้างคล้ายรอบที่ 1)	} เหตุการณ์ที่ 2
4. "กระจกวิเศษ ใครงามเลิศที่สุดในปฐพี"	
5. กระจกตอบว่า	
6. "พระนางงามมาก แต่สโนว์ไวท์งามยิ่งกว่างามกว่าพระนางตั้งหลายพันเท่า"	

7. ทำให้พระราชินีไม่พอใจเป็นอย่างมาก
8. หล่อนจึงรู้ว่านายพรานเนี้ยโกหก
9. สโนว์ไวท์ยังมีชีวิตอยู่หล่อนคิดวิธีฆ่าสโนว์ไวท์อีก
10. เพื่อหล่อนจะได้เป็นคนสวยที่สุดในปฐพี
11. หล่อนก็เลยเปลี่ยนร่างเป็นคนแก่
ด้วยการแต่งหน้าให้มอมๆ แต่งตัวเหมือนหญิงแก่
12. และก็เอาตะกร้าถือของกระจุกกระจิกไปขายสโนว์ไวท์
13. และก็ไปเคาะประตูที่บ้านสโนว์ไวท์
14. พอสโนว์ไวท์เปิดปืบก็ขายของ
15. โดยการเอาของสวยๆ มาล่อสโนว์ไวท์
16. พอสโนว์ไวท์เห็นมีผ้าผืนหนึ่งสวยมากก็เลยซื้อ
17. ผู้หญิงคนนี้ก็เลยหลอกว่า เตี้ยจะพันให้
18. พอพันให้ปืบสโนว์ไวท์ก็ล้มลงบนพื้น
19. พระราชินีก็ดีใจว่าตายแล้วก็รีบกลับวังไป
20. หลังจากนั้นคนแคระก็กลับมาพบว่าเจ้าหญิงนอนอยู่บนพื้น
21. ก็รีบตัดเชือกที่ผูกผมออก
22. สโนว์ไวท์ก็ค่อยๆ พ้นขึ้นมา
23. และก็เล่าเรื่องให้คนแคระฟัง
24. คนแคระก็บอกว่าห้ามเปิดประตูให้คนไม่รู้จัก (จบโครงสร้างคล้ายรอบที่ 1)
25. พอพระราชินีกลับวังไปก็ไปถามกระจกอีกว่า
โครงการเลิศในปฐพีนี้ (เริ่มโครงสร้างคล้ายรอบที่ 2)
26. แต่กระจกมันก็ตอบอีกว่าเป็นสโนว์ไวท์
27. ที่นี้มันก็โมโหมาก เลือดขึ้นหน้าเลย
28. ก็เลยบอกกับตัวเองว่า ชันจะต้องหาทางทำให้เจ้าหญิงสโนว์ไวท์ตายให้ได้
29. มันก็เลยแปลงตัวใหม่เป็นหญิงแก่อีกแบบหนึ่ง
ไปหลอกเจ้าหญิงสโนว์ไวท์อีก
30. มันก็เดินทางกลับบ้านคนแคระทั้งเจ็ดอีก
31. และก็บอกว่าที่นี้ก็เป็นชายเครื่องแต่งตัวสวยๆ
32. คราวนี้สโนว์ไวท์ก็ไม่กล้าเปิดประตูและก็นมองผ่านประตู

เหตุการณที่ 3

เหตุการณที่ 4

เหตุการณที่ 5

เหตุการณที่ 6

เหตุการณที่ 7

33. และบอกให้หญิงแก่เนี่ยไปชะเถอะ
34. หญิงแก่ก็บอกว่าไม่ต้องเปิดประตูก็ได้
35. พอสโนว์ไวท์คุยไปคุยมาก็หลงเชื่อว่าไอ้นี้เป็นคนดี
36. ก็เปิดประตูให้เข้ามา
37. และสโนว์ไวท์ก็ตัดสนใจชื่อหิวอันนึ่ง
38. ผู้หญิงแก่ก็เลยบอกว่าจะหิวให้
39. สโนว์ไวท์ก็ตกลง
40. พอหิวให้พิซก็ชิมเข้าเส้นผม
41. สโนว์ไวท์ก็ล้มลงทันที
42. หญิงแก่ก็รีบกลับวัง
43. พอคนแคระกลับถึงบ้านเห็นสโนว์ไวท์นอนนิ่งก็รู้เลยว่าเป็นฝีมือของแม่มด
44. ก็เลยตรวจดูว่ามีอะไรผิดปกติอยู่บนตัวเจ้าหญิงบ้าง
45. ก็พบหิวเอบยาพิซติดอยู่ที่ผมก็เลยเอาออก
46. พอเอาออกปุ๊บสโนว์ไวท์ก็ฟื้นขึ้นมา
47. และก็เล่าเรื่องให้คนแคระฟัง
48. คนแคระก็เลยเตือนว่าห้ามให้คนอื่นเข้าบ้านเป็นอันขาด (จบโครงสร้างคล้ายรอบที่ 2)

เหตุการณ์ที่ 7

จากตัวอย่างนิทานข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการดำเนินเรื่องโดยพัฒนาตามความสัมพันธ์ของตัวละครและเหตุการณ์ รวมถึงลักษณะของโครงสร้างคล้าย โดยเรื่องราวจะดำเนินเรื่องซ้ำในรูปแบบเดิม เปลี่ยนแปลงเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ในนิทานที่ยกมานี้ก็จะเปลี่ยนแค่เพียงสิ่งของเท่านั้น แต่จาก ตัวละครหรือเหตุการณ์ ล้วนแต่เหมือนเดิมทั้งสิ้น ที่ยกมาเป็นกาแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างคล้าย 2 รอบ แต่ในนิทานเรื่องนี้มีโครงสร้างคล้ายถึง 3 รอบ โดยรอบที่ 3 ก็จะเปลี่ยนสิ่งของจากหิวเป็น แอปเปิ้ล ลักษณะการดำเนินเรื่องแบบนี้จากข้อมูลยังปรากฏในนิทานอีก 1 เรื่องคือ เรื่องลูกหมู 3 ตัว ที่มีโครงสร้างปรากฏอยู่ 3 รอบเช่นกันโดย รอบที่ 1 หม่าปาเป่าบ้านของหมูตัวที่ 1 พัง รอบที่ 2 หม่าปากีเป่าบ้านของลูกหมูตัวที่ 2 พัง รอบที่ 3 หม่าปากีคงยังตามไปเป่าบ้านของลูกหมูตัวที่ 3 โดยจากข้อมูลทั้งหมดจะการดำเนินเรื่องแบบโครงสร้างคล้ายในเฉพาะเรื่องเล่านิทานเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะการดำเนินเรื่องแบบใช้โครงสร้างคล้ายเป็นลักษณะเฉพาะที่ปรากฏในเรื่องเล่านิทาน

7.4 การแสดงทศนะ

เรื่องเล่านิทานส่วนใหญ่จะไม่มีการแสดงทศนะจากผู้เล่าปรากฏพบในเรื่อง ทศนะที่ปรากฏในเรื่องเล่านิทานคือทศนะที่ผู้เล่ากล่าวถึงตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 109

1. วันหนึ่งเหตุการณ์จะเปลี่ยนไป	}	บริบทเวลา
2. เค้าจะใส่ชุดสวยงามๆ		
3. แทนที่จะใส่ชุดที่แบบสกปรกเหมือนผ้าขี้ริ้วแบบนี้	}	ทศนะ
4. เค้าก็จะมองออกมาจากพระราชวัง		
5. แทนที่จะมองออกจากรั้วออกไป		
6. เฮ้อ! น่าสงสารอลาตินจังเลยนะ		

ตัวอย่างข้างต้นบรรทัดที่ 2, 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้เล่ามีการแสดงทศนะในเรื่องเล่านิทานจริง โดยทศนะที่ปรากฏเป็นทศนะที่ผู้เล่ามีต่อตัวละคร รวมถึงรูปสรรพนามที่ใช้เรียกตัวละคร

ตัวอย่างที่ 110

1. พระราชินีก็ทนไม่ไหวเลยคิดว่า คราวนี้ต้องฆ่าเจ้าหญิงสโนว์ไวท์ให้ตายแน่ๆ	}	บริบทตัวละคร/สถานที่ การดำเนินเรื่อง
2. มันก็เลยเข้าห้องไปในห้องลับส่วนตัวเลยไม่ให้คนอื่นเห็น		
3. ไปทำแอปเปิ้ลอาบยาพิษขึ้น		
4. แอปเปิ้ลจะมีลักษณะพิเศษคือมีสองซีก		
5. ซีกหนึ่งเป็นสีแดง ซีกหนึ่งเป็นสีขาว		
6. ซีกสีแดงเป็นซีกที่มียาพิษ		
7. พอทำแอปเปิ้ลเสร็จแม่ मद ก็รีบปลอมตัว	}	ทศนะ สถานที่
8. และก็ตรงไปบ้านสโนว์ไวท์เลย		

บรรทัดที่ 7 แสดงให้เห็นถึงทศนะของผู้เล่า โดยผู้เล่าแสดงทศนะต่อตัวละครโดยเปลี่ยนคำเรียกจากราชินี มาเป็น *แม่ मद* เนื่องจากการกระทำของตัวละคร ซึ่งในเรื่องสโนว์ไวท์ไม่มีตัวละคร

แม่มด แต่ด้วยพฤติกรรมของตัวละคร จึงทำให้ผู้เล่าเปลี่ยนมาใช้คำว่าแม่มด รวมถึงการสรรพนามว่า มัน

ทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้นเป็นทศนะที่เพียงลักษณะเดียวของเรื่องเล่านิทาน ซึ่งพบทศนะน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับทศนะที่ปรากฏในเรื่องเล่าประเภทอื่นๆ

7.5 ปมปัญหาและการคลี่คลายเรื่อง

การดำเนินเรื่องไปสู่ปมปัญหาสำหรับเรื่องเล่านิทานก็จะเหมือนกับการลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเล่าภาพยนตร์กล่าวคือ ผู้เล่าจะเล่าเรื่องโดยมีการลำดับเหตุการณ์ตามต้นฉบับเดิมทุกประการ เรื่องเล่าจะไม่มีกรกระโดดข้ามไปสู่องค์ประกอบอื่นก่อน แต่เหตุการณ์จะค่อยๆพัฒนาไปสู่จุดที่เป็นปมปัญหาของเรื่อง จุดตึงเครียด และการคลี่คลายเรื่องตามลำดับ ยกเว้นนิทานบางเรื่องที่ไม่มีจุดเด่นของเรื่อง หรือมีการดำเนินเรื่องในระนาบเดียว ก็อาจจะไม่ปรากฏในส่วนที่เป็นจุดตึงเครียด ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องของนิทานแต่ละเรื่องดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 111 ลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง ต้นแอปเปิ้ล

1. เด็กบอกว่าอยากได้ของเล่น ต้นไม้จึงให้เก็บผลแอปเปิ้ลไปขาย (เหตุการณ์ที่ 1)
2. เด็กกลับมาหาต้นไม้ เมื่อเขาโตขึ้น เขาบอกต้นไม้ว่า (เหตุการณ์ที่ 2)
อยากได้บ้าน ต้นไม้ก็ให้ตัดกิ่งก้านของเขาไปสร้างบ้าน
3. เด็กกลับมาหาต้นไม้ เมื่อเขาอายุมากขึ้น (เหตุการณ์ที่ 3)
เขาบอกต้นไม้ว่าอยากได้เรือ ต้นไม้ก็ได้ให้ลำต้นของเขาไปสร้างเรือ
4. เด็กได้กลับมาหาต้นไม้ อีกครั้งเมื่อยามแก่ (เหตุการณ์ที่ 4)
ต้นไม้บอกว่าเขาไม่มีอะไรจะให้ เหลือเพียงแต่รากไม้
เด็กก็บอกว่าเขาไม่ต้องการสิ่งใดแล้ว ต้องการเพียงที่พักพิงเท่านั้น
จึงล้มตัวนั่งลงข้างๆต้นไม้

ลำดับเหตุการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าไม่มีปมปัญหาขัดแย้งใดๆเกิดขึ้นในเรื่องเล่า เรื่องเล่าจะมีลักษณะของโครงสร้างคล้ายคือ จะมีการดำเนินเรื่องที่เป็นกรกระทำซ้ำๆของตัวละครในแต่ละเหตุการณ์ โดยดำเนินเรื่องในระนาบเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง เป็นลักษณะเรื่องเล่านิทานที่ไม่มีปมปัญหา และจุดตึงเครียด

ตัวอย่างที่ 112 ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องชนลากับเหินลม

1. เหินลมพลัดถิ่นมาอยู่ในฝูงนกกระจอก (การดำเนินเรื่อง)
2. ชนลายุ่งเกี่ยวกับเหินลมในการแข่งขัน (ปมปัญหา)
3. ชนลายุ่งเกี่ยวกับเหินลมให้ช่วยประดิษฐ์ปีกให้เขาบินให้เร็วขึ้น (ปมปัญหา)
4. ชนลายุ่งเกี่ยวกับเหินลมไปเพราะ เป็นนกประหลาดมี 4 ปีก (จุดตั้งเครียด)
5. เหินลมได้วางแผนและสามารถช่วยชนลายุ่งเกี่ยวกับเหินลม (การคลี่คลาย)

ตัวอย่างที่ 112 แสดงให้เห็นถึงการลำดับเหตุการณ์ไปสู่ปมปัญหา จุดตั้งเครียด และการคลี่คลายเรื่องตามลำดับ ผู้เล่าก็จะเล่าเรื่องตามเนื้อเรื่องเดิม

ตัวอย่างที่ 113 ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องพระราชากับคนเก็บฟืน

1. นกพิราบสีทองได้หายไปจากพระราชา (ปมปัญหา)
2. คนเก็บฟืนได้ช่วยนกพิราบสีทองเอาไว้
3. พระราชาประกาศว่าใครนำนกพิราบ
มาคืนได้จะมีรางวัลให้อย่างงาม
4. คนตัดฟืนนำนกพิราบมาส่งคืน
5. ทหารที่หน้าประตูบอกว่าให้คนตัดฟืนรอที่หน้าประตู
แล้วเขาจะนำเข้าไปถวายให้พระราชาเอง (ปมปัญหา)
6. ทหารโกหกว่าตนเป็นผู้เจอนกพิราบ เพื่อที่จะเอาความดีความชอบ (จุดตั้งเครียด)
7. นกพิราบบอกกับพระราชาว่าทหารโกหก
คนตัดฟืนต่างหากที่ช่วยเอาไว้ (การคลี่คลาย)
8. ทหารถูกเนรเทศออกจากเมือง ส่วนคนตัดฟืนได้รับรางวัลจากพระราชา (การคลี่คลาย)

ตัวอย่างข้างต้นก็เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการนำเสนอปมปัญหา จุดตั้งเครียด และการคลี่คลายเรื่องตามลำดับ

ตัวอย่างทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เล่าจะมีการวางโครงเรื่องตามเนื้อเรื่องเดิมทั้งหมด จะไม่มีการสลับไปมาระหว่างองค์ประกอบ การเล่าเรื่องแบบลำดับเหตุการณ์ จะช่วยให้เรื่องเล่าเป็นที่น่าสนใจของผู้ฟังมากกว่า การที่จะบอกถึงตอนจบของเรื่อง หรือการคลี่คลายของเรื่องก่อน ดังนั้น การเล่าเรื่องก็จะไปตามลำดับเหตุการณ์ตามต้นฉบับเดิม

7.6 การจบเรื่อง

การจบเรื่องที่ปรากฏในเรื่องเล่านิทานก็จะเหมือนกับกับเรื่องเล่าภาพยนตร์คือ การจบเรื่องจะถูกแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ การจบที่อยู่ภายในเรื่อง คือหลังจากการคลี่คลายเรื่องแล้วเรื่องราวจบลงอย่างไร และการจบที่อยู่ภายนอกเรื่องคือ ผู้เล่าบอกกับผู้ฟังว่าเรื่องเล่าได้จบลงแล้วมักจะเป็นการบอกว่านิทานเรื่องให้คดีหรือข้อคิดอะไรแก่ผู้ฟัง หรืออาจจะเป็นการบอกตรงๆว่าเรื่องราวได้จบลงโดยมีทัศนะแทรกขึ้นมา เรื่องเล่าภาพยนตร์ทุกเรื่องจะต้องจบลงโดยมีการจบแบบที่ 1 โดยมีการจบแบบที่ 2 เพิ่มขึ้นมาดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 114

1. เมื่อเจ้าชายฟื้นขึ้นมา
  2. ก็ทรงเห็นแอเรียลวิ่งเล่นอยู่บนชายหาด
  3. พระองค์ทรงจุมพิตเธอและแต่งงานกับเธอ
  4. ในวันนั้นหลังการแต่งงานเจ้าชายเอริคและแอเรียล
  5. ได้ออกเรือไปดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์
  6. และนับตั้งแต่นั้นมาทั้งสองก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขตราบกาลนาน
- } เนื้อเรื่อง
- } การจบเรื่อง

ตัวอย่างที่ 114 เป็นตอนจบของนิทานเรื่องเงือกน้อย เป็นการจบเรื่องที่อยู่ภายในเรื่องเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 115

1. เด็กหญิงตัวใหญ่ใจร้ายรักษาสัญญาที่จะสวมหมวกทุกวัน
  2. แม้ว่าจะเป็นหมวกเล็กสำหรับคนเล็ยไม้ก็ตาม
  3. แต่หมวกสีแดงก็ยังมึประโยชน์
  4. เมื่อพวกเขาต้องชนไม้จำนวนมากเป็นพิเศษ
  5. เรื่องก็มีอยู่เท่านี้ครับ
- } เนื้อเรื่อง
- } การจบเรื่อง

ตัวอย่างที่ 115 ผู้เล่ามีการบอกกับผู้ฟังโดยตรงอีกครั้งว่าเรื่องที่ตนเล่าได้จบลงแล้ว

ตัวอย่างที่ 116

1. ลูกหมูใจดีก็เลยสงสารหมาป่าไม่รู้ว่าทำยังไงดี	}	การดำเนินเรื่อง
2. จึงบอกให้หมาป่าไปซื้อเนื้อที่ตลาดมา		
3. หมาป่าก็ทำแต่โดยดี		
4. เพราะว่าลูกหมูทั้ง 3 ได้ดื่มน้ำรอไว้แล้ว		
5. จากนั้นมาลูกหมูและหมาป่าก็นั่งกินจิ้มจุ่มกันในบ้านอย่างสนุกสนาน	}	การจบเรื่อง
6. ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาลูกหมู 3 ตัวและหมาป่าก็เป็นเพื่อนรักกัน		
7. มีนัดกินจิ้มจุ่มกันทุกสัปดาห์		

ตัวอย่างที่ 116 มาจากนิทานเรื่องลูกหมู 3 ตัว โดยจะเห็นได้ว่าตอนจบของเรื่องเปลี่ยนไปจากต้นฉบับนิทานเดิม บรรทัดที่ 6 และ 7 เป็นการจบเรื่องที่มาจากจินตนาการในการแต่งเรื่องของผู้เล่า เรื่องนิทานเดิมจบตรงที่หมาป่าตกลงไปในน้ำร้อนที่ลูกหมูตั้งไว้ในบ้าน

ตัวอย่างที่ 117

1. อลาตินก็จุ่มพิตจัสมิน	}	การดำเนินเรื่อง
2. แล้วจินนี่ผู้เปี่ยมสุขก็หายไปในฝักฟ้าไกล		
3. เอาล่ะ! เพื่อนๆ เรื่องราวทั้งหมดก็จบลงแล้ว		
4. และก็มั่นใจว่าทุกคน	}	ทัศนะ
5. ยกเว้นจาฟากับอืออาก็อยู่กันอย่างมีความสุขนับตั้งแต่นั้นมา		
6. ที่จริงว่ากันว่าจินนี่ของอลาติน		
7. ก็ยังคงท่องโลกอย่างอิสระจนถึงทุกวันนี้		
8. แต่ก็ยังไม่มีใครยืนยันนะ		
9. เป็นยังไงบ้างนิทานเรื่องนี้สนุกมั๊ยล่ะ	}	การจบเรื่อง

ตัวอย่างที่ 117 แสดงให้เห็นว่าผู้เล่ามีการบอกโดยตรงกับผู้ฟังว่าเรื่องเล่าจบลงแล้ว และยังมี การแสดงทัศนะเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง พร้อมกับมีถามย้อนกลับไปยังผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 118

1. ท่ามกลางลูกนกปากถุงที่กำลังร้องอยู่นั้นก็คือ ปีเตอร์ 2. หลานรักของแกนั่นเอง 3. ลุงโรบิน จูบหลานด้วยความคิดถึงและห่วงใย 4. ไม่รอช้าแกร็บอุ้มหลานลงมาจากรังนก 5. วิ่งกลับ บ้านรวดเร็วที่สุด เท่าที่แกจะมีแรงวิ่งได้ 6. ทั้งสองต่างกลับบ้านได้อย่างปลอดภัย 7. และทั้งสองอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข	}	การดำเนินเรื่อง
8. นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า 9. ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น 10. สวัสดีครับ	}	การจบเรื่อง

ตัวอย่างที่ 118 แสดงให้เห็นถึงการจบแบบมีข้อคิด คติเตือนใจที่ได้จากเรื่องเล่านิทาน

ทั้ง 5 ตัวอย่างคือลักษณะของการจบเรื่องที่สามารถพบได้ในเรื่องเล่านิทาน อาจจะจบเฉพาะภายในเรื่องก็ได้ วิธีการส่วนใหญ่ที่ถูกนำมาใช้ในการจบในส่วนของเนื้อเรื่องคือ *ตั้งแต่นั้นมา* หรือ *นับตั้งแต่นั้นมา* ขึ้นอยู่กับว่าผู้เล่าต้องการที่จะบอกเน้นย้ำกับผู้ฟังว่าเรื่องเล่าได้จบลง หรือต้องการเสริมสิ่งใดให้แก่เรื่องเล่าหรือไม่ วิธีการส่วนใหญ่ก็จะประกอบไปด้วย การบอกจบตรงๆ การแสดงทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า ถามคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ และคติเตือนใจต่างๆ

7.7 โครงเรื่องเล่านิทาน

ทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้างต้นก็คือการวางโครงเรื่องในเรื่องเล่านิทาน องค์ประกอบที่พบมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบดังนี้

1. การเกริ่นนำ
2. การแนะนำบริบทของเรื่องได้แก่ตัวละคร เวลา และสถานที่
3. การดำเนินเรื่อง
4. ทัศนคติ
5. ปมปัญหาและการคลี่คลายเรื่อง
6. การจบเรื่อง

เรื่องเล่าก็จะประกอบไปด้วย 3 ส่วนใหญ่คือ การเกริ่นนำ เนื้อเรื่อง และการจบเรื่อง โดยการวางโครงเรื่องเล่านิทานจะมีการวางโครงเรื่องที่เหมือนกับเรื่องเล่าภาพยนตร์คือ เรื่องเล่าจะเริ่มจากการเกริ่นนำ ดำเนินเรื่องโดยพัฒนาความสัมพันธ์ตัวละคร และเหตุการณ์ จนนำไปสู่ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลาย จนกระทั่งไปสู่การจบเรื่อง

7.7.1 ลักษณะข้อมูลในเรื่องเล่านิทาน

การเกริ่นนำของผู้เล่าจะเป็นการบอกว่าจะมาเล่าเรื่องใด อาจจะมีการแสดงทัศนะแทรกเพื่อเชิญชวนให้ผู้ฟังสนใจ มีการแนะนำตนเองแก่ผู้ฟัง รวมถึงตัวละครหลักของเรื่องเพื่อที่จะปูพื้นฐานภาพรวมของตัวละครหลักให้กับผู้ฟัง การดำเนินเรื่องส่วนใหญ่ก็จะใช้วิธีการดำเนินเรื่องตามบทนิทานเดิม แต่ในบางกรณีที่ผู้เล่าเลือกที่จะแต่งเรื่องขึ้นเองก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อเรื่องเดิมบางส่วน แต่จะไม่เปลี่ยนในทุกๆ ส่วนเพราะจะทำให้เรื่องเล่านั้นไม่มีเค้าโครงเรื่องนิทานเดิม เช่น นิทานเรื่องลูกหมู 3 ตัวเรื่องเล่านิทานก็จะพัฒนาไปตามลำดับของเหตุการณ์ และตัวละคร ไปสู่ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลายเรื่องตามลำดับ สำหรับบางเรื่องที่ไม่มีปมปัญหา ก็จะไม่มีการคลี่คลายเรื่องตามมา การเดินเรื่องก็จะอยู่ในระนาบเดียวกันตลอดทั้งเรื่องเช่นเรื่องต้นแอปเปิ้ล ทัศนะก็จะมีปรากฏให้เห็นชัดในส่วนของกรเกริ่นนำ และการจบเรื่อง ถูกนำมาใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้เล่า อาจจะเป็นความรู้สึกที่มีต่อตัวละคร หรือสาเหตุที่เลือกที่จะเล่าเรื่องนั้นๆ โดยทัศนะจะปรากฏพบได้น้อยในส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง ส่วนการจบเรื่องก็จะประกอบขึ้นด้วย 2 ส่วนเหมือนเรื่องเล่าภาพยนตร์คือ จบเฉพาะในเรื่องเท่านั้น หรือมีการแสดงทัศนะเพิ่มขึ้นหลังจากเรื่องจบ มักเป็นคติเตือนใจ และการเน้นย้ำว่าเรื่องราวได้จบลง

7.8 สรุปการวางโครงเรื่องเล่าประสบการณ์อ้อม

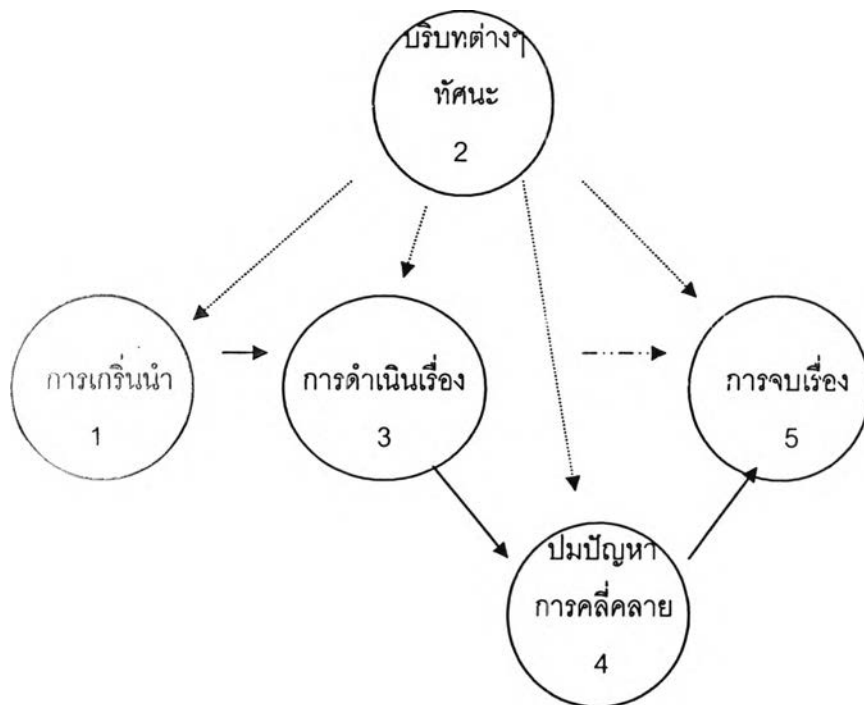
จากทั้งบทที่ 6 และบทที่ 7 พอจะที่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของการวางโครงเรื่องในเรื่องเล่าประสบการณ์ตรง โดยจะนับเพียงการวางโครงเรื่องส่วนใหญ่ที่ปรากฏพบบ่อยๆ ในเรื่องเล่าประสบการณ์อ้อมทั้ง 2 เท่านั้น เรื่องเล่าประสบการณ์อ้อมทั้ง 2 คือเรื่องเล่าภาพยนตร์ และเรื่องเล่านิทาน โดยองค์ประกอบที่พบตามทฤษฎีของลาบอฟและวอลเลซก็มี 6 ส่วนดังนี้

1. การเกริ่นนำ
2. การแนะนำบริบทตัวละคร เวลา และสถานที่
3. การดำเนินเรื่อง

4. ทักษะ
5. การคลี่คลายเรื่อง
6. การจบเรื่อง

โครงเรื่องเล่าประสบการณ์อันมีส่วนใหญ่จะมีองค์ประกอบโครงสร้างครบทั้ง 6 องค์ประกอบยกเว้นเรื่องเล่านิทานเรื่อง ต้นแอปเปิ้ล ที่ไม่ปรากฏองค์ประกอบปมปัญหา และการคลี่คลาย รวมไปถึงนิทานบางเรื่องเช่น นิทานเรื่องกระท่อมน้อยในป่าใหญ่ และซินเดอเรลล่า ที่ไม่ปรากฏส่วนของการเกริ่นนำ

การวางโครงเรื่องเล่าประสบการณ์อันสามารถแสดงได้ดังรูปภาพต่อไปนี้

รูปภาพ 7.1 การวางโครงเรื่องเล่าประสบการณ์อัน

- เครื่องหมาย
- แสดงการวางโครงเรื่องของเรื่องเล่าประสบการณ์อัน
  - แสดงถึงการปรากฏของบริบทต่างๆและทักษะในโครงเรื่องเล่า
  - - -> แสดงถึงการวางโครงเรื่องของเรื่องเล่าประสบการณ์อันที่ไม่ปรากฏปมปัญหาและการคลี่คลายพบเพียง 1 เรื่องคือ นิทานเรื่องต้นแอปเปิ้ล

เรื่องเล่าประสบการณ์อ้อมก็จะเริ่มจากส่วนที่เป็นการเกริ่นนำ (1) ซึ่งอาจไม่ปรากฏในนิทานบางเรื่อง โดยมีบริบทต่างๆ และทัศนะ (2) กระจายอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ผู้เล่าจะดำเนินเรื่องผ่านบริบทเวลา สถานที่ และมีทัศนะประกอบตลอดทั้งเรื่อง แต่จะพบได้น้อยในเรื่องเล่านิทาน เรื่องเล่าทุกเรื่องจะดำเนินเรื่อง (3) ไปสู่การปมปัญหาและการคลี่คลาย และไปสู่การจบเรื่อง (5) ยกเว้นเรื่องเล่านิทานเรื่องต้นแอปเปิ้ลที่มีการเดินเรื่องระนาบเดียวจะไม่พบปมปัญหาและการคลี่คลาย สำหรับเรื่องเล่าประสบการณ์อุบัติเหตุก็จะมีดำเนินเรื่อง (3) ไปสู่ปมปัญหาและการคลี่คลาย (4) รูปแบบการวางโครงเรื่องนี้เป็นลักษณะการวางโครงเรื่องที่สามารถพบได้ในเรื่องเล่าประสบการณ์อ้อมทั่วไป

ทั้งหมดที่ได้เสนอไปโบบทที่ 7 นี้ก็คือการวางโครงเรื่องเล่านิทานของผู้เล่าในระดับปริญญาตรี และโครงเรื่องเล่าประสบการณ์อ้อม บทที่ 8 จะนำเสนอถึงการเปรียบเทียบโครงเรื่องทั้ง 4 ประเภทว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร